

Yangınlara Karşı Güvenlik Önlemlerini Sürekli Kılalım

Elk. Müh. Özcan Uğurlu
ozcan.ugurlu@emo.org.tr

Geçtiğimiz günlerde Adana'nın Aladağ İlçesi'nde bir özel yurttan çıkan yangında çoğunluğu çocuk, 12 yurttaşımız yaşamını yitirdi. Edinilen bilgilere göre; yangının elektrik kaynaklı olduğu tespit edildi.

Özellikle kamuya açık, toplu yaşam ve kullanım alanlarına sahip yüksek yoğunluklu binalarda yangın vb. durumlara karşı alınacak mekanik ve elektronik güvenlik sistemlerinin tesis edilerek birbirine uyumlu hale getirilmesi, tüm bu sistemlerin çalışır durumda tutulması, acil durum tahliye planının yapılması, periyodik olarak da denetlenmesi gerekir.

İnsanların can güvenliği için gerekli teknik ve idari önlemlerin alınması için ilgili kurum yöneticilerine çağrıda bulunmamıza rağmen halen böylesi üzücü olaylar yaşanmakta ve gerekli önlemler alınmaz ise yaşamaya da devam edecektir.

Yapılarda meydana gelen elektrik kaynaklı yangınların temelinde elektrik tesisatlarının güvenli ve mevzuata uygun iyi mühendislik uygulamalarını içermeyecek şekilde tesis edilmelerinin yanı sıra işletme ömrü boyunca gerekli denetim ve bakım prosedürlerinin yerine getirilmemesi yatmaktadır.

Her türlü yapının tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı aşamala-

rında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesi ve herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirlerin, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını belirlemek üzere 2002 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 2007 yılında yenisi yayınlanmıştır. Elektrik Mühendisleri Odası, yönetmeliğin hazırlanması sürecinde kendi meslek alanı açısından taslakları incelemiş, ilgili komisyonlarında yönetmelik uygulamalarını tartışmış, yönetmelikte kamunun can güvenliğini tehlikeye atan maddeler tespit etmiş ve bu tespitlerini ilgili kurumlara yazılı ve söz-

lülük olarak iletmiştir. Tüm bu uyarıları dikkate almadan yayınlanan yönetmelik, bilime ve tekniğe uygun olmayan, kamu güvenliği ve sağlığı açısından oluşacak tehlikeleri önlemekten yoksun olan kısımları için dava edilmiş ve dava lehimize sonuçlanmıştır. 2009 ve 2015 yıllarında bazı maddeleri değişikliğe uğrayan yönetmelikte uyarılarımızı dikkate alan değişiklikler henüz yapılmamıştır.

Öte yandan 3 ve 14 Nisan 2012 tarihlerinde sözde "bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin basitleştirilmesine yönelik" yayınlanan yönetmelik değişiklikleri ile meslek odaları, üyeler ve ruhsat veren kurumlar arasındaki ilişkiler yeniden düzenlenerek, odaların mesleki denetim alanları daraltılmak istenmişti. Yayınlanan bu yönetmelik ile meslek odalarının üyeleri olan ilişkisi üzerinde ve belediyelerin ruhsat sürecindeki denetim yöntemlerine baskılar ve değişiklikler yapılmak istenmiştir. Açıkçası yapı üretimin proje ve sonrasındaki aşamalarının denetim süreçleri büyük oranda zayıflatılmak, yok edilmek istenmiştir.

Özetle; can güvenliği tedbirlerini gereksiz gören ve denetim mekanizmalarını yok eden yönetmelikler yayınlanarak, başı boşluk ilk elden tesis edilmiştir:

Bu süreçte Odamızın 1 Temmuz 2012 tarihli ve 28340 sayılı Resmi

Gazete'de yayımlanmış olduğu EMO Yapı Elektronik Sistem ve Tesisatlarına (YEST) Ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği ve buna bağlı olarak yürürlüğe giren Elektronik Sistem ve Tesisatlarına Ait İşletme Sorumluluğu Yönergesi'nde "Yangın Algılama ve Uyarma", "Güvenlik Elektroniği Sistemleri", "Konfora Yönelik Sistemler" ve "Elektronik Haberleşme Sistemler" olmak üzere 4 ana başlık altında tanımlamalar yapılarak sorumluluklar belirlenmiştir.

Yapı Elektronik Sistem ve Tesisatları (YEST) İşletme Sorumlusu, risk sınıfına göre belirlenen işletmelerde elektronik sistemlerin çalışma sürekliliğinin sağlanması için gerekli araç ve gereçler ile tesisat bileşenlerinin işler halde bulundurulması, gerekli test ve bakımlarının yaptırılması, güvenlik önlemlerinin alınması, tesis kontrol ve bakım sorumlulukları ile ilgili konularda işletme sahibine rapor verilmesi hizmetlerinin sorumluluğunu üstlenmektedir. Kullanım amacı ve yapı sınıfı ve risk değerlendirmesi açısından yüksek yoğunluklu ve kamuya açık yapılarda mutlaka Odamız tarafından yetkilendirilmiş uzman YEST İşletme Sorumlusu'nun görevlendirilmesi yukarıda belirtilen olumsuz-

lukların giderilmesini sağlayacaktır. Tasarımı, projelendirilmesi, uygulama, denetim ve bakım süreçlerine kadar bir mühendislik hizmeti olan bu sistemlerin mühendis olmayan kişilerce üretilmesinin önüne geçilmeli, bilim ve tekniğe aykırı üretilen hizmetlerin kullanıma sunulmasının engellenmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Şu durumda kabul edilmelidir ki; Odamızca hazırlanmış bu yönetmelik ilgili diğer yönetmeliklerce atfı olmadığı sürece hayatta karşılık bulması güç olacaktır.

Binalarda yapılan elektrik ve elektronik tesisatlarının sorunsuz ya da en az sorunla amacına hizmet edebilmesi ve sürekli işler halde olabilmesi için;

-Tesislerin uzman elektrik / elektronik mühendisleri tarafından projelendirilmesi,

-Standartlara uygun malzeme seçimi yapılması,

-Elektrik ve elektronik tesisatların uzman mühendislerin denetiminde doğru yapılmasının sağlanması,

-İlgili kurum ve kuruluşlardaki elektrik ve elektronik mühendislerce denetimleri yapılması ve işletme sorumluluklarının yerine getirilmesi,

-Özel binalardaki kullanıcıların eğitilmesi, elektrik ve elektronik mü-

hendisi işletme ve bakım sorumlusu denetiminin sağlanması ve kullanıcıların sistemi işletmesi,

aşamalarının eksiksiz yerine getirilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Sonuç olarak; Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, EMO'nun görüşleri doğrultusunda revize edilmelidir. Proje aşamasında ve uygulama sonrasındaki denetim mekanizmaları bürokratik engel olarak görülmemeli ve kamusal olarak yeniden tesis edilmelidir. Binalarda elektrik kaynaklı yangınların en aza indirgenmesi için elektrik ve elektronik tesisleri için EMO Yapı Elektronik Sistem ve Tesisatlarına Ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında bakım, işletme ve denetim sorumlulukları hayata geçirilmelidir. EMO'nun kendi üyeleri açısından yönetmeliğiyle alt yapısını oluşturduğu sistemin, ilgili bakanlıklar tarafından yayımlanan üçüncü tarafları da bağlayan yönetmeliklere de taşınarak, uygulanması sağlanmalıdır. Binalardaki elektrik ve elektronik tesislerinin düzenli olarak bakımın yapılması ve bu sistemlerin periyodik olarak test edilerek, kontrol edilmesi elektrik kaynaklı yangınların önlenmesi açısından hayati önem taşıdığı unutulmamalıdır.

TMMOB'dan İlk Değerlendirme

Aralarında EMO Adana Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Mak'ın da bulunduğu TMMOB heyetinin Aladağ'da yayan yurt binasında inceleme yapmasının ardından TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, 30 Kasım 2016 tarihinde yazılı bir açıklama yaptı. Heyetin ilk incelemelerine göre, yangının elektrik kaynaklı olduğunu açıklayan Koramaz, PVC zemin kaplamasının yangının çabuk yayılmasına ve zehirlenmeye yol açtığına dikkat çekti. Çocukların çoğunun zehirlenme sebebiyle öldüğünün belirlendiğini ifade eden Koramaz, şu uyarılarda bulundu:

"Okullar, sağlık tesisleri, yurtlar gibi insanların yoğun olarak bulunduğu binalar yangın algılama, uyarma, yangın söndürme vb. insan sağlığını ve can güvenliğini garanti altına alacak teçhizatlarla donatılmak zorundadır. Bu sistemlerin ulusal, uluslararası tekniğe uygun yapılmasının yanı sıra, yine uluslararası kabul görmüş teknik şartnameler ve yönetmelikler çerçevesinde sürekli olarak bakım ve periyodik kontrolleri gerçekleştirilmelidir."

Yangın merdiveninin kapalı tutulması, yangın tüplerinin boş olması ve yangın dolaplarının kilitli tutulmasının can kayıplarını artırdığına dikkat çeken Koramaz, felaketin denetimsizliğin bir sonucu olduğunu vurguladı. Tüm yurtların acilen denetlenmesi çağrısında bulunan Koramaz, "amaca uygun olmayanlar, işletme dışı bırakılmalı, eksiklikleri tespit edilen yurtların iyileştirme çalışmaları planlı bir şekilde ve süratle yerine getirilmelidir" diye konuştu.